KÖZGAZDASÁGI SZEMLE, LXVI. ÉVF., 2019. JANUÁR (1–3. o.)

Előszó

A Közgazdasági Szemle jelen tematikus számába olyan cikkeket válogattunk, amelyek a gazdaság hálózatos működésének különféle vetületeit vizsgálják. A hálózatok közgazdasági elemzése nem új terület, jelentősége azonban a globalizáció és a digitális forradalom hatására folyamatosan növekszik. Az itt megjelenő írások mindegyike empirikus kutatáson alapszik, az elmélet és a valóság összevetésére törekszik. Ez nem is meglepő, mert a Budapesti Corvinus Egyetem székesfehérvári campusán működő Gazdaságelemzési és Közpolitikai Kutatóközpont, amelyben e kutatások folytak, kimondottan azzal a céllal jött létre, hogy a Közép-Dunántúl régió gazdasági és társadalmi kihívásaira tudományos igényességű választ keressen.

A most közreadott tanulmányok nagyon szerteágazó kérdéseket vesznek górcső alá, azonban mindegyikben közös, hogy vizsgálódásukban a hálózatok és a hálózatos koordináció hangsúlyos szerepet kap. Az is közös pont, hogy minden most ismertetendő tanulmány kiindulópontja egy, a régió számára jelentős gyakorlati probléma, amelyet a szerzők kutatási kérdésként fogalmaztak meg, hogy tudományos igényű választ keressenek rá. Izgalmas dilemma, vajon a tudománynak feladata-e a vállalkozások, civil szervezetek és a közszektor intézményeinek aktuális problémáira megoldást keresnie. Meggyőződésem, hogy igen, bár ez csupán egyike a tudományos kutatók lehetséges feladatainak és szerepfelfogásainak.

Sokszínű számot tart a kezében az Olvasó, hiszen a szerzők között elméleti közgazdászok és a gazdálkodástudomány területén dolgozó fiatal kutatók is jelen vannak. Az azonban minden tanulmányban közös, hogy komoly elméleti megalapozottsággal és módszertani igényességgel dolgozza fel az általa vizsgált problémát.

Bakó Barna, Berezvai Zombor, Cseke Petra Zsuzsanna és Isztin Péter a Mol Bubi budapesti telepítési stratégiáját vizsgálják ökonometriai módszerrel a Budapesti Közlekedési Központtól kapott adatbázis segítségével. Vajon megfelelően telepítették-e az egyes gyűjtőállomásokat a vizes világbajnokság előtt, vagy egy mélyebb elemzéssel eredményesebben lehetett volna kielégíteni a budapesti lakosok és a Budapestre látogató turisták igényeit? A szerzők válasza az, hogy igen, ami fontos megállapítás azon települések számára is, ahol még csak gondolkodnak egy ilyen közösségi, megosztáson alapuló rendszer bevezetésén.

Hasonlóan izgalmas kérdésre keres választ a Lőrincz László, Kiss Károly Miklós, Elekes Zoltán, Csáfordi Zsolt és Lengyel Balázs által írt tanulmány is. Ebben a szerzők azt vizsgálják, hogy egy adott területi egység vállalkozásai, iparágai milyen kölcsönhatásban állnak egymással, és miként alkotnak üzleti hálózatokat. Elemzésük, amelynek gyakorlati jelentősége megkérdőjelezhetetlen, e kapcsolatrendszer vizsgálatának módszertani kérdéseire összpontosít. A technológiai közelség és szakértelmi közelség fogalmainak mélyebb empirikus elemzése hozzájárulhat ahhoz, hogy a Közép-Dunántúl régió intelligens szakosodást szolgáló stratégiáját már sokkal kifinomultabb módszertannal készítsék el, és a régió potenciális diverzifikációs irányai jobban beépülhessenek a stratégiába.

Juhász Péter, Száz János és Misik Sándor írása pénzügyi szempontból vizsgálja az ellátási láncok versenyképességét. A szerzők modelljük segítségével arra világítanak rá, hogy e hálózatok versenyképessége nagyban függ a hálózat tagjai közötti együttműködés minőségétől. Minél szorosabb az együttműködés, annál kisebb beruházási költséggel és annál nagyobb profitabilitással számolhatnak a résztvevők. Bár a cikk elméleti modellt vizsgál, a levont közvetkeztetések a vállalatvezetők és a szakpolitikai döntéshozók számára is könnyen érthetők és jelentősek.

Szabó Zsolt Roland, Horváth Dóra és Hortoványi Lilla az üzleti hálózatok tanulási folyamatait elemzi abból a szempontból, hogy miként képesek reagálni e hálózatok az ipar 4.0 kihívásaira. Sikerük egyik kulcsa, hogy a hálózatok különböző szektorok szervezeteiből álljanak (kövessék a hármas spirál modelljét). E sokszínűség az előnyei mellett veszélyeket is rejt magában, hiszen az egyes szervezetek igényei, céljai és működési elvei eltérhetnek egymástól. A szerzők kvalitatív módszertan segítségével elemeztek egy működő platformot (Ipar 4.0 Nemzeti Technológiai Platform Szövetség). Eredményeik alapján megállapítható, hogy a szélesebb tudásmegosztás jobb együttműködéshez vezet. A cikk nagy értéke, hogy feltérképezte a hálózatban részt vevő különböző szereplőknek (kormányzat, egyetem, civil szféra és vállalkozások) azon igényeit, amelyek kielégítése különösen fontos az adott szereplő számára, és amelyekre a hálózatot menedzselő szervezetnek különösen figyelnie kell, mert kielégítésük jelentősen növelheti a hálózat működésének eredményességét.

Mitev Ariel, Bauer András és Gáti Mirkó az értékesítőkből és vevőkből álló hálózatok közgazdasági elemzését végezték el. Elemzésük középpontjában a személyes értékesítők állnak, akiknek kitüntetett szerepük van e hálózatok kiépítésében és működtetésében. A megalapozott elmélet *(grounded theory)* módszertanával megalkotott elméleti modelljük segítségével strukturált módon mutatták be e hálózatok működését és a közvetlen értékesítők szerepét a kapcsolat- és hálózatépítésben. Eredményeik azt bizonyítják, hogy e hálózatok csatlakozási pontjainak (személyes értékesítők) munkája rövid távon növeli, hosszabb távon viszont csökkenti a hálózat működtetésének tranzakciós költségeit, mert a személyes értékesítőknek kulcsszerepük van a hálózat tagjai között létrejövő bizalom megteremtésében.

A fenti válogatás jól mutatja, hogy milyen sokoldalúan lehet a gazdaságban kiépülő hálózatok működését és a bennük részt vevő szereplők viselkedését

elemezni. E kérdésekkel foglalkozó cikkek a Közgazdasági Szemle későbbi számaiban is megjelennek majd, mivel a tematikus szám felhívására több kiváló tanulmány érkezett be, mint ahányat most közölni tudunk.

A szerzők nevében is remélem, hogy a közreadott cikkek izgalmas példái a hálózatkutatás gyakorlati megközelítésének, és sok közgazdászt inspirálnak majd e terület művelésére.

Rosta Miklós
vendégszerkesztő

Rosta Miklós egyetemi docens, Budapesti Corvinus Egyetem Összehasonlító és Intézményi Gazdaságtan Tanszék (miklos.rosta@uni-corvinus.hu).

A jelen tematikus szám a Széchenyi 2020 program EFOP-3.6.1-16-2016-00013. sz., Intelligens szakosodást szolgáló intézményi fejlesztések a Budapesti Corvinus Egyetem székesfehérvári campusán című európai uniós projekt keretében készült.
DOI: http://dx.doi.org/10.18414/KSZ.2019.1.1

SZÉCHENYI 2020
MAGYARORSZÁG KORMÁNYA
Európai Unió
Európai Szociális Alap
BEFEKTETÉS A JÖVŐBE